

Ukraine has been studied. The qualification of specialists who provide advisory assistance has been characterised. The educational framework in the statistical consultancy field has been described.

Keywords: *statistical consulting, medical-biological research, biostatistics, medical statistics courses of different duration.*

УДК 378:373.091.12.011.3-051

Кисла О. Ф.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ДО ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ

У статті розглядається підготовка майбутнього педагога до формування громадянської компетентності дітей молодшого шкільного віку як різноаспектне явище, що охоплює основні напрями громадянської освіти особистості. Реалізація цих напрямів забезпечить підготовку фахівців початкової освіти з почуттям власної відповідальності за розвиток і виховання дітей, здатних осмислювати власну педагогічну діяльність з громадянських позицій. Підготовка майбутніх учителів до формування громадянської компетентності учнів початкової школи передбачає інтегрування законодавчих, методологічних, психолого-педагогічних знань, активну участь в суспільному житті та наявність громадянських компетенцій. Слід урахувати, що ці компетентності є залежними від життєвих компетенцій, вони повинні бути багаторівневою структурою, що поєднує громадянське, моральне та національно-патріотичне виховання. У процесі фахової підготовки майбутніх учителів необхідно застосовувати інтегрований підхід та різноманітні творчі завдання, що будуть сприяти професійному становленню студентів.

Ключові слова: *компетентність, громадянська компетентність, патріотизм, громадянська освіта.*

Проблема громадянського виховання молоді у сучасному українському суспільстві зумовлена державотворчими процесами, що мають забезпечити рівні можливості для розвитку і реалізації кожного громадянина. Цей процес має бути спрямований на становлення активної, творчої, конкурентоспроможної особистості, яка вміє будувати рівноправні стосунки з державою, дотримуючись закону, з одного боку, та може реалізовувати себе з позиції громадянина – з другого. Оскільки основні особистісні якості закладаються в дитинстві, то саме цей період є сензитивним для формування основних громадянських якостей. Зважаючи на викладене вище, проблема професійної підготовки майбутнього педагога до формування громадянської компетентності дітей молодшого шкільного віку є досить актуальною.

Зазначена проблема в усі часи привертала увагу науковців різних галузей. Соціально-політичні аспекти громадянського виховання молоді розкрито у роботах І. Беха, А. Мудрика, Н. Нікандрова та ін. Психолого-педагогічні аспекти становлення громадянськості особистості досліджують вчені М. Боришевський, О. Киричук, В. Крицька, П. Омельченко, В. Оржеховська та інші. Формуванню громадянської свідомості присвячено роботи О. Дубасенюк, І. Кона, М. Пряжнікова, В. Сухомлинського. Окремі аспекти громадянського виховання з урахуванням вікових особливостей розглянуто в дослідженнях Є. Казаєвої, Л. Любимової (діти дошкільного віку), П. Волошина, О. Колосової, Л. Момотюк (діти молодшого шкільного віку); У. Кецик, О. Кошолуп, Л. Рехети, М. Рудь (підлітки та старшокласники). Науковці створюють концепції громадянського виховання в Україні (П. Ігнатенко, М. Руденко, О. Сухомлинська) та концепції громадянської освіти Сутність і зміст компетентнісного підходу, методи і засоби формування компетенцій в учнів досліджували Б. Гершунський, С. Гончаренко, Ю. Кулюткін, А. Маркова, Л. Мітіна, О. Пометун, О. Савченко, Г. Сухобська. Проблема формування громадянської компетентності учнів молодших класів ще недостатньо розроблена, хоча її вивченням займалося багато науковців. Водночас ряд актуальних питань, присвячених формуванню громадянської компетентності учнів початкових класів, підготовки педагога до такої діяльності, залишається нерозкритим. Тому ми вважаємо доцільним розглянути цю проблему, враховуючи сучасні освітні тенденції, становлення НУШ, які дійсно впливають на формування громадянської компетентності дітей.

Мета статті – привернути увагу до проблеми підготовки педагогів до формування громадянської компетентності учнів початкових класів.

У вихованні громадянина велика роль належить початковій школі. Але для того, щоб учитель був спроможний свідомо працювати в цій галузі, йому потрібно чітко уявляти, в чому полягає сутність такого складного особистісного феномена як громадянськість.

У “Концепції громадянської освіти та виховання дітей і молоді в Україні” зазначається, що громадянськість – це фундаментальна духовно-моральна якість, світоглядно-психологічна характеристика особистості, що має культурологічні засади [3], тобто “громадянськість” як духовно-моральна і світоглядно-психологічна характеристика особистості зумовлюється усвідомленням особистістю приналежності до конкретної країни. Розробники концепції тлумачать поняття “громадянин” як особистість, яка органічно поєднує в собі високі моральні чесноти, громадянську зрілість, патріотизм, професійну компетентність, активність і творчі начала, потребу в самовдосконаленні, розвиненість почуття обов’язку та відповідальності перед суспільством і Батьківщиною [2].

Громадянська компетентність як одна з ключових компетентностей формування людини-громадянина передбачає здатність активно, відповідально й ефективно реалізовувати громадянські права та обов’язки з метою розвитку демократичного громадянського суспільства [1].

На різних вікових етапах розвитку особистості визначення громадянськості тлумачиться з урахуванням його особливостей, що зумовлює специфіку та багатоаспектність сучасних досліджень проблеми в педагогічній галузі. Під громадянськістю молодших школярів розуміється інтегроване особистісне утворення, що характеризується розвитком таких комунікативних здібностей, завдяки яким особистість може інтегруватися в суспільство за допомогою елементарних знань про державу, закони, права і відповідальність людини і громадянина. У структурі громадянськості дітей молодшого шкільного віку можна виділити когнітивний, ціннісний, діяльнісний, процесуально-особистісний компоненти, які в реальному освітньому процесі взаємодіють, утворюючи системну цілісність.

Критерії сформованості почуття громадянськості складають зміст громадянської компетентності. Основними критеріями сформованості громадянськості є: усвідомлення та міцність знань про державу, народ, правила життя в суспільстві, культурні норми, правила, моделі поведінки, демократичні свободи; оволодіння громадянською культурою; здатність до порозуміння, співпраці; самостійність у реалізації поставлених завдань.

Формування громадянської компетентності молодших школярів передбачає три компоненти:

Емоційний компонент відображається поняттям “громадянська спрямованість”, тобто спрямованість активності особистості на вирішення проблем її взаємодії з суспільством, а саме: ставлення до країни (любов до Батьківщини, патріотизм, переживання за долю України); ставлення до держави, влади; шанобливе ставлення до законодавства держави; ідентифікація себе як представника певної національності; наявність почуття гордості за свою національну приналежність і за державу в цілому; інтерес до подій у країні; небажання змінити місце проживання; прагнення брати участь в суспільному житті.

Раціональний компонент відображається поняттям “громадянська інформованість”, тобто сукупність знань у галузі громадянського життя людини: знання атрибутики своєї країни, основоположних державних документів, національних традицій, історії, культури своєї країни; знання демократичних основ державності; орієнтація на розширення знань про свою країну.

Поведінковий компонент визначається поняттям “громадянська активність”, тобто реальні дії і вчинки, сукупність потенційних можливостей, завдяки яким людина може за необхідності вступити у відповідні відносини, вирішити відповідні проблеми: перейняття на себе відповідальності за долю Батьківщини; дотримання законів держави; толерантність і повага до прав і свобод інших громадян України; додержання звичаїв і традицій; соціальна активність; вдосконалення володіння державною мовою.

Формування громадянської компетентності молодших школярів ефективно здійснюється при дотриманні певних педагогічних умов:

- реалізація особистісно-орієнтованого підходу в освітньому процесі початкової школи;
- використання потенціалу предметів, зміст яких пов’язаний з відносинами людини й суспільства, які розкривають ціннісні основи людського існування (“Я досліджую світ”, “Я і Україна”, “Літературне читання”, “Основи здоров’я”, “Я у світі”);
- використання інноваційних технологій при проведенні уроків, а саме інтерактивні технології (робота в парах, снігова лавина, подвійне коло, акваріум, “Мозковий штурм”;

“Броунівський рух”, “Мікрофон”), колективно-групові технології (метод “ПРЕС”, “Обери позицію”), пошукова робота (виступи групи “Пошук” на уроці);

– насичення форм роботи з молодшими школярами цікавими завданнями, поглиблення проблемного поля обговорюваних питань, залучення самих учнів до їх організації (проведення уроків-свят, уроків-зустрічей, уроків громадянськості, уроків-екскурсій);

– необхідність включення в систему виховної роботи заходів, тематика яких пов’язана з принципами побудови демократичного суспільства, його правовими основами, роллю закону в державі та в житті людини; ознайомлення учнів зі змістом громадянських якостей, що описують відносини людини із суспільством;

– використання потенціалу народної педагогіки і краснавчого матеріалу.

Реформування національної системи освіти, розбудова НУШ акцентує увагу науковців і практиків на кінцевий інтегрований результат – сформованість компетентностей суб’єктів навчання. Зважаючи на те, що важливим завданням громадянської освіти школярів є формування у них громадянської компетентності, необхідною умовою є наявність вказаної компетентності у майбутніх вчителів.

У цьому контексті педагогічна компетентність вчителя полягає в усвідомленні концептуальних засад громадянського виховання; орієнтуванні у змісті понять, категорій, що мають своїм смисловим центром поняття “громадянськість”, “громадянські якості”; оволодінні діагностичними методиками визначення рівнів сформованості громадянських якостей у дітей молодшого шкільного віку; володінні вміннями використання методів та форм його реалізації. Різномасштабність громадянського виховання зобов’язує викладачів професійно орієнтованих дисциплін приділяти особливу увагу змісту і методам роботи в процесі викладання цих дисциплін. Педагогічний процес має бути спрямований не тільки на формування професійних навичок, а й на особистісне зростання студента, формування його емоційно-ціннісного ставлення до світу.

В системі роботи з майбутніми вчителями початкових класів ми виділяємо такі компоненти:

– мотиваційно-ціннісний (сукупність системи цінностей, мотивів, адекватних цілям та завданням педагогічної діяльності у вказаному аспекті);

– інтелектуально-когнітивний (наявність знань про державу, права і обов’язки громадянина і людини, політичні інститути та організації);

– творчо-діяльнісний (активна участь у громадській діяльності, роботі самоврядування, благодійних організаціях, проектах та ін.);

– рефлексивно-особистісний (сукупність особистісних якостей, важливих для виконання педагогічних завдань, спрямованих на виховання культури демократії, та спроможність здійснювати рефлексію діяльності).

Підвищення ефективності громадянськості у майбутніх учителів містить теоретичну та практичну складову (налагодження співпраці з громадськими організаціями міста: волонтерські, благодійні та ін.). Теоретична складова в підготовці майбутніх учителів до формування громадянської компетентності забезпечує ознайомлення з:

– нормативно-правовою базою формування громадянської компетентності: Стратегія державної політики сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні (2012 р.), Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності (2012 р.), “Питання сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні” (2012 р.) та ін.;

– програмними вимогами початкової школи, яка є основою для формування певних знань (про права та свободи людини, про демократію, про державу й т. ін.); умінь (критично мислити, аналізувати політичну ситуацію, висловлювати й відстоювати свою думку, співпрацювати з іншими людьми тощо); цінностей (повага до прав інших, толерантність, компромісність та ін.); бажання брати участь у суспільно-політичному житті [5];

– основами громадянознавства та включенням окремих тематичних модулів у зміст інших навчальних предметів як гуманітарного, так і природничо-математичного циклів;

– досвідом організації виховної роботи, яка сприяє формуванню навичок демократичної поведінки, активної громадянської позиції.

Цей комплексний процес передбачає вироблення у майбутніх учителів сукупності якостей і здатностей, які визначають рівень політичної і правової культури особистості, успішність її політичної активності, відповідність її життєдіяльності правовим нормам, встановленим державою [4, с. 137].

Звертаємо увагу майбутніх учителів на те, що в школі першого ступеня учні повинні отримати елементарні знання про рідний край, український народ, толерантну взаємодію членів

родини, колективу, суспільства. Навчально-виховна система представляє громадянську освіту в інтегрованому курсі “Я досліджую світ”, “Я і Україна” та в позаурочній діяльності. Завданням такої системи є виховати в дітей позитивне особистісне ставлення до традицій і символіки України. Серед вимог до вчителя початкових класів – наявність чіткої громадянської позиції, що базується на повазі до основ конституційного ладу держави та сформований демократичний стиль з толерантним ставленням до навколишніх. Особливо важливими є окремі вміння вчителя початкових класів:

- формувати основи системи знань про Україну-Батьківщину, героїчні подвиги предків;
- залучати учнів до творчої діяльності через застосування сучасних інтерактивних технологій (колективні творчі справи; використання проектних, інтерактивних, інформаційно-комунікативних методик);
- емоційно збагачувати духовними цінностями на матеріалах кращих джерел фольклору, творів дитячих письменників, поетів;
- створювати доброзичливу довірливу атмосферу навчання та спілкування з урахуванням побажань та інтересів дитини, з заохоченням проявів ініціативи, можливостей змістовного різновікового спілкування як з дорослими, так і з дітьми.

Аналіз навчальних програм, за якими навчаються студенти спеціальності “Початкова освіта”, дав змогу зробити висновок про відсутність окремої дисципліни з зазначеної проблеми. Проте, можна констатувати, що низка фахових дисциплін має значний потенціал для інтеграції в їх структуру окремих напрямів з громадянського виховання дітей молодшого шкільного віку. Так, наприклад, дисципліна “Теорія і методика виховання” містить в своїй структурі тему (“Патріотичне виховання молодших школярів”), що спрямована на підготовку майбутніх учителів до громадянського виховання дітей. У процесі вивчення зазначеної дисципліни студенти мають змогу розширити свої знання про особливості громадянсько-патріотичного виховання дітей молодшого шкільного віку в процесі підготовки доповідей, презентацій, рефератів на запропоновану тематику, наприклад: “Громадянські якості в сучасному світі”, “Як виховувати громадянина”, “Права та обов’язки дитини” тощо. З боку викладача виступи студентів можуть доповнюватися комплексом прийомів активізації уваги аудиторії та залучення учасників до активної співбесіди: постановка дискусійних та проблемних запитань, створення проблемних ситуацій, створення та розв’язання кросвордів тощо. Проблемні та дискусійні питання пропонуються майбутнім педагогам у процесі читання лекції, а вирішення кросвордів, аналіз проблемних ситуацій, вправи практичного характеру пропонуються для самостійної роботи. Слід зазначити, що особливу увагу в роботі з майбутніми педагогами слід приділяти ознайомленню з міжнародними документами ЮНІСЕФ щодо прав дітей, серед яких: Декларація прав дитини (1959 р.), Конвенція ООН про права дитини (1989 р.), Всесвітня декларація про забезпечення виживання, захисту і розвитку дітей (1990 р.). Необхідно також звернутися до Закону України “Про охорону дитинства”, який визначає охорону дитинства в нашій країні як стратегічний загальнонаціональний пріоритет і встановлює основні засади державної політики у сфері реалізації прав дітей на життя, охорону здоров’я, освіту, соціальний захист та всебічний розвиток.

У процесі вивчення дисципліни “Етнопедагогіка” приділяється увага ознайомленню студентів з традиціями нашого народу. Тема “Роль іграшки в житті дитини” дає змогу зосередити увагу студентів на порівняльній характеристиці сучасних і народних іграшок, на визнанні безперечної ролі народної іграшки у розвитку дитини тощо. При вивченні тем, пов’язаних з організацією театралізованих ігор, основний акцент варто зробити на побудові сюжетів на основі творів народного фольклору (казки, байки, забавлянки тощо).

Значний потенціал у підготовці майбутніх учителів початкових класів до громадянського виховання дітей має дисципліна “Методика викладання освітньої галузі “Мистецтво””. Зміст цієї дисципліни дає змогу не лише ознайомитись з різними видами народного мистецтва, а й опанувати техніку їх виготовлення. Отримані навички будуть корисними в організації практичної роботи дітей та формування у них діяльнісного компонента громадянськості.

Також проблема підготовки майбутніх педагогів до громадянського виховання дітей піднімається під час викладання дисципліни “Методика вивчення освітньої галузі “Мова і література”. В процесі вивчення дисципліни студенти беруть участь у дискусіях на відповідну тематику, працюють з текстами, виводять педагогічні максими, що, зі свого боку, позитивно впливає на становлення їх професійних навичок у контексті означеної проблеми.

З метою формування у майбутніх учителів практичних навичок виховання громадянських

якостей у дітей молодшого шкільного віку під час вивчення різноманітних дисциплін доцільно пропонувати такі завдання:

- розробка конспектів виховних заходів з виховання базових громадянських якостей;
- розробка змісту та виготовлення атрибутів для дидактичних ігор.

Окрему увагу в процесі підготовки майбутніх педагогів необхідно приділити організації міжпредметних творчих проектів. Так, для підготовки студентам можна запропонувати наступну тематику: “Мандрівка в минуле рідного краю”, “Секрети бабусиної скрині”, “Що край, то звичай”, “Я – громадянин”, “Без минулого немає майбутнього” та ін. Окрім проектних завдань, до кожної теми необхідно розробити цикл занять, дидактичні ігри, дібрати літературні твори тощо.

Відтак, за відсутності в навчальних планах окремої дисципліни з зазначеної проблеми, підготовка майбутніх педагогів до формування громадянської компетентності дітей молодшого шкільного віку може здійснюватись через інтеграцію окремих тем та модулів в структуру базових дисциплін. Це, в свою чергу, забезпечить наскрізну роботу з підготовки вчителів до громадянської освіти дітей протягом всього періоду навчання.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, громадянське виховання молоді – це вимога часу; воно полягає у формуванні громадянської компетентності учнів (система громадянських знань, ставлень до суспільних цінностей) і набутті громадянського досвіду (знання про громадянські цінності, життя в умовах громадянського суспільства, звички громадянської поведінки), а також включенні в систему виховної роботи заходів, тематика яких пов’язана з принципами побудови демократичного суспільства. Виховання громадянськості – одна з умов підготовки покоління людей, здатних відродити суспільство і духовність нації, розвинути ідею державності, звернену до людини.

Використана література:

1. Забезпечення формування громадянської компетентності у сучасному змісті шкільної освіти (Підсумковий документ робочої групи з розробки планів і програм проекту “Громадянська освіта – Україна”. *Історія в школах України*. 2006. № 8. С. 4.
2. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності / О. В. Сухомлинська, М. Й. Боришевський, К. І. Чорна [та ін.]. *Шлях освіти*. 2000. № 3. С. 7-10.
3. Концепція громадянської освіти та виховання дітей і молоді в Україні [Електронний ресурс]. Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=245841402.
4. Рыбак Г. Формування громадянської компетентності школярів через реалізацію системи громадянського виховання та освіти. *Дир. шк., ліцею, гімназії*. 2010. № 4. С. 135-138.
5. Черкашенко В. Громадянське виховання: проблеми, досвід. *Завуч*. Київ : Вид. дім “Шкільний світ”, 2009. № 34. С. 27-28.

References:

1. Zabezpechennia formuvannia hromadianskoi kompetentnosti u suchasnomu zmisty shkilnoi osvity (Pidsumkovyi dokument robochoi hrupy z rozrobky planiv i prohram proektu “Hromadianska osvita – Ukraina”. *Istoriia v shkolakh Ukrainy*. 2006. № 8. S. 4.
2. Kontsepsiia hromadianskoho vykhovannia osobystosti v umovakh rozvytku ukrainskoi derzhavnosti / O. V. Sukhomlynska, M. Y. Boryshevskyyi, K. I. Chorna [ta in.]. *Shliakh osvity*. 2000. № 3. S. 7-10.
3. Kontsepsiia hromadianskoi osvity ta vykhovannia ditei i molodi v Ukraini [Elektronnyi resurs]. Rezhym dostupu : http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=245841402.
4. Rybak H. Formuvannia hromadianskoi kompetentnosti shkoliariv cherez realizatsiiu systemy hromadianskoho vykhovannia ta osvity. *Dyr. shk., litseiu, himnazii*. 2010. № 4. S. 135-138.
5. Cherkashenko V. Hromadianske vykhovannia: problemy, dosvid. *Zavuch*. Kyiv : Vyd. dim “Shkilnyi svit”, 2009. № 34. S. 27-28.

Кисла О. Ф. Подготовка будущих учителей начальных классов к формированию гражданской компетентности учеников.

В статье рассматривается подготовка будущего педагога к формированию гражданской компетентности детей младшего школьного возраста как разноаспектное явление, которое охватывает основные направления гражданского образования личности. Реализация этих направлений обеспечит подготовку специалистов начального образования с чувством собственной ответственности за развитие и воспитание детей, способных осмысливать собственную педагогическую деятельность с гражданских позиций. Подготовка будущих учителей к формированию гражданской компетентности учеников начальной школы предусматривает интегрирование законодательных, методологических, психолого-педагогических знаний, активное участие в общественной жизни и наличие гражданских компетенций. Следует учесть, что эти компетентности являются зависимыми от жизненных компетенций, они

должны быть многоуровневой структурой, которая сочетает гражданское, моральное и национально-патриотическое воспитание. В процессе профессиональной подготовки будущих учителей необходимо применять интегрированный подход и разнообразные творческие задания, которые будут способствовать профессиональному становлению студентов.

Ключевые слова: компетентность, гражданская компетентность, патриотизм, гражданское образование.

Kysla O. F. Training of future elementary school teachers for formation of preschool children's civil competence.

The article deals with the training of a future teacher for the formation of preschool children's civil competence as a multi-dimensional phenomenon covering the main directions of a personality's civic education. Realization of these directions will provide the training of primary education specialists with the feeling of their own responsibility for the development and education of the children capable to comprehend their own pedagogical activity from civic stances. Training of future elementary school teachers for formation of a civil competence provides integration of legislative, methodological, psychology and pedagogical knowledge, active participation in public life and existence of civil competences. It is necessary to consider these competences to be dependent on vital competences, they have to be a multilevel structure combining civil, moral and national and patriotic education. In the course of vocational training of future teachers integrated approach and various creative tasks which will promote professional formation of students are to be applied.

Keywords: competence, civil competence, patriotism, civic education.

УДК 376 (438)

Кічула М. Я.

СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ТЕСТУВАННЯ У ПОЛЬСЬКИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ (КІНЕЦЬ ХХ СТОЛІТТЯ)

У статті розглядається історія розвитку та становлення одного з основних методичних центрів в м. Ополь Республіки Польща. Пріоритетним завданням методичного центру було дослідження в галузі моніторингу результатів навчання, що охоплював такий метод як стандартизоване тестування. Охарактеризовано основну діяльність опольських дослідників від початку свого заснування, а саме, вони вели досить активну дидактичну та інформаційну роботу, починаючи від конструювання тестів, далі заснування курсів дидактичного вимірювання і майстерності використання тестів у навчанні, закінчуючи розробками в системі оцінювання. Висвітлено основні принципи впровадження тестування у навчальних закладах. А саме, завдяки утворенню множинних крайових методичних центрів, було запроваджено експериментальні дослідження, учасниками яких були як вчителі, так і директори шкіл, радники воєводських освітніх центрів й інспектори шкіл. Результатом роботи експериментальних груп була публікація серії тестів вимірювання шкільних досягнень для учнів 6-8 класів з різних дисциплін. Окреслено певні особливості щодо застосування тестів у початковій школі та при вступі до вищого навчального закладу.

Ключові слова: тест, тестування, вимірювання навчальних досягнень учнів, методичний центр, дидактичне вимірювання, внутрішньошкільний моніторинг.

Сучасна українська освіта, та не лише освіта, а й Україна в цілому, інтегрується у міжнародне світове співтовариство, яке перенасичена новітніми освітніми технологіями. Ефективна імплементація міжнародного досвіду вимагає співставлення освітніх рівнів, узгодження принципів навчання і підготовки майбутніх спеціалістів, запровадження сучасних методів оцінювання досягнень. На даному етапі вдосконалення змісту, форм, методів і засобів навчання в Україні, серед найбільш вживаних методів оцінювання навчальних досягнень учнів і студентів вважається тестування. Польська освітня система ефективно використовує тести визначення навчальних досягнень у всіх ланках освіти починаючи з ХХ століття. Оскільки питання застосування тестів в українській системі має невирішені завдання, вважаємо актуальним звернутися до зарубіжного досвіду та, на основі історико-педагогічного аналізу, виокремити найбільш прогресивні ідеї застосування тестування.

Дослідження історії розвитку тестології знайшло відображення у роботах зарубіжних (В. С. Аванесова, А. Анастасі, Б. А. Ашаріна, В. М. Кадневського, А. Н. Майорова) та українських (І. Є. Булах, В. В. Божкової, М. Р. Мруга, І. Ю. Межуєвої, Д. Є. Швець та ін.) вчених. Ретроспективі розвитку педагогічного тестування присвячено значну кількість наукових робіт